

Bydgoszcz, 6 lutego 2019 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.IX.431.2.3.2019.JDa/RK

**Pani
Jadwiga Kalinowska
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka
Pomocy Społecznej
ul. Świętego Ducha 90
88-100 Inowrocław**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.) oraz § 4 i § 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. poz.1477) w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej, ul. Świętego Ducha 90, 88-100 Inowrocław (zwanym dalej MOPS lub Ośrodkiem) przeprowadzona została w dniach 17, 22 stycznia 2019 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

- J.D. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującego zespołem inspektorów,
- R.K. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,

na podstawie Upoważnienia Nr 12/2019 z dnia 9 stycznia 2019 r.

w zakresie:

- realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2017 r. do 16 stycznia 2019 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia p. Jadwigi Kalinowskiej – Dyrektora MOPS, asystentów rodziny oraz analizę dokumentacji.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (zwanej dalej ustawą), pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190. W Mieście Inowrocław ww. zadanie realizuje MOPS.

MOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 3 grudnia 2018 r. przyjętego Uchwałą Nr III/12/2018 Rady Miejskiej Inowrocławia. W dokumencie uwzględniono ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zadania Ośrodka ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, z dnia 29 czerwca 2018 r., wprowadzonym Zarządzeniem Prezydenta Miasta Inowrocławia Nr 209/2018. Dokument zawiera stanowiska asystentów rodziny wyodrębnione w strukturze Ośrodka w ramach utworzonego wieloosobowego stanowiska pracy asystenta rodziny. Regulamin uwzględniał wszystkie zadania przypisane ustawą do realizacji.

Prezydent Miasta Inowrocławia Upoważnieniem nr WOI-I.0052.23.2012.E z dnia 16 stycznia 2012 r., upoważnił p. Jadwigę Kalinowską do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej wyodrębniono wieloosobowe stanowisko pracy asystent rodziny, co jest zgodne z art. 10 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny,*
- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Miasto opracowało i realizuje 3-letni Gminny Programy Wspierania Rodziny na lata 2016-2019 przyjęty Uchwałą Nr XXII/218/2016 Rady Miejskiej Inowrocławia z dnia 26 września 2016 r. Program został zmieniony Uchwałą Nr XXVIII/308/2017 z dnia 20 marca 2017 r. uwzględniając właściwy termin realizacji programu na lata 2016-2018.

Głównym celem programu jest utworzenie i doskonalenie skutecznego systemu wspierania rodzin, które mają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz ochrona przed następstwami kryzysu. Harmonogram realizacji zadań ujętych w programie zawiera cele szczegółowe, terminy realizacji działań, wskaźniki mierzalne, które posłużyły ewaluacji programu i jego ocenie oraz podmioty odpowiedzialne za realizację zadań. Wcześniej dokonano diagnozy środowiska lokalnego w celu odzwierciedlenia sytuacji społeczno-demograficznej. Realizatorzy wykazują zaangażowanie w realizację programu i współpracują w celu osiągnięcia zamierzonych celów.

Ośrodek jest w trakcie opracowywania kolejnego programu na lata 2019-2021.

W okresie objętym kontrolą Dyrektor MOPS dopełniła obowiązku rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawiła potrzeby z tym związane. Sprawozdanie za 2017 r. zostało przekazane do Rady Miejskiej w terminie określonym w ustawie. Dyrektor MOPS złożyła w tym zakresie stosowne oświadczenie.

W okresie objętym kontrolą MOPS zatrudniał następujących asystentów rodziny:

- p. XX – w ramach umowy o pracę, w okresie od 29 kwietnia 2014 r. do 3 listopada 2017 r.,
- p. XX - w ramach umowy o pracę, w okresie od 3 lipca 2017 r. do chwili obecnej,

- p. XX - w ramach umowy o pracę, w okresie od 1 sierpnia 2016 r. do 31 sierpnia 2017 r.,
- p. XX - w ramach umowy o pracę, w okresie od 14 sierpnia 2017 r. do chwili obecnej,
- p. XX - w ramach umowy o pracę, w okresie od 29 kwietnia 2014 r. do chwili obecnej,
- p. XX - w ramach umowy o pracę, w okresie od 17 czerwca 2013 r. do chwili obecnej,
- p. XX - w ramach umowy o pracę, w okresie od 29 kwietnia 2014 r. do chwili obecnej,
- p. XX - w ramach umowy o pracę, w okresie od 1 czerwca 2017 r. do chwili obecnej,
- p. XX - w ramach umowy o pracę, w okresie od 1 lipca 2015 r. do 31 maja 2017 r.,
- p. XX - w ramach umowy o pracę, w okresie od 1 września 2018 r. do chwili obecnej.

Asystenci obejmowali pomocą:

- w 2017 r. 111 rodzin, w tym 5 przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- w 2018 r. 119 rodzin w tym 8 przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- w 2019 r. (do dnia kontroli) 89 rodzin w tym 7 przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd

przy zachowaniu zasady, iż żaden asystent równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami, nie wliczając monitoringu.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudnieni asystenci rodziny posiadają wymagane kwalifikacje, zgodne z art. 12 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W aktach osobowych asystentów znajdowały się oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 pkt 2, 4 ww. ustawy, z wyjątkiem pkt. 3 dotyczącego obowiązku alimentacyjnego. W trakcie kontroli obecnie zatrudnieni asystenci uzupełnili powyższe braki.

W zakresie czynności obecnie zatrudnionych asystentów rodziny uwzględniono wszystkie zadania, wynikające z art. 15 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W przypadku nie pracujących już asystentów rodziny: p. XX, p. XX i p. XX braki w powyższym zakresie dotyczą art. 15 ust 1 pkt. 2 i 10 ww. ustawy.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Miasto Inowrocław tworzy możliwość podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny. W okresie objętym kontrolą, asystenci podnosili swoje kwalifikacje poprzez szkolenia tematyczne. W budżecie Ośrodka zostały zaplanowane środki finansowe na szkolenia.

Praca asystentów nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie miasta, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Ponadto, stosownie do treści art. 17 ust. 4 ustawy, asystenci rodziny nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystentów rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy Ośrodek Pomocy Społecznej podjął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny jednego z siedmiu Terenowych Zespołów Pracy Socjalnej przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej.

Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występował do Dyrektora Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie, a Dyrektor przydzielał rodzinie asystenta.

Ponadto, zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina również wyrażała pisemną zgodę na współpracę z asystentem. Dotychczas nie było przypadku odmowy przyznania rodzinie asystenta.

Zbadano dokumentację wybranych rodzin prowadzoną w okresie objętym kontrolą (W.R., M.K., E.J., M.J., A.G., J.K., A.G., M.W., B.K., J.R., B.F., L.M.M., S.M., D.F., L.M.). Asystenci dokumentowali swoją pracę poprzez: informacje o rodzinie, ocenę sytuacji rodziny, protokół wejścia w środowisko, realizację planu pracy z rodziną, potwierdzenia rozmowy telefonicznej, protokół rozmowy, notatki służbowej, plany pracy, okresowe oceny sytuacji rodziny, protokół z rozmowy przeprowadzonej w ramach monitoringu środowiska po zakończeniu pracy asystenta rodziny.

W niektórych przypadkach asystenci nie dokonywali okresowej oceny sytuacji rodziny nie rzadziej, niż co pół roku, co jest niezgodne z art.15 ust.1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Nie sporządzanie okresowej oceny sytuacji rodziny w terminie wynikało ze zmiany dokumentacji. Obecnie wśród przeanalizowanych teczek rodzin okresowe oceny sytuacji rodziny są sporządzane w terminie.

Częstotliwość wejść w środowisko asystentów była adekwatna do potrzeb rodzin.

Od stycznia 2017 r. plany pracy tworzone przez asystentów rodziny były kilkakrotnie modyfikowane. Przez pewien czas dokument był niezgodny z zapisem art. 15 ust. 3 ww. ustawy. Asystenci w trakcie swojej pracy wprowadzili stosowne zmiany, w związku z tym obecnie sporządzane plany pracy zawierają terminy realizacji działań oraz przewidywane efekty.

- W zakresie koordynacji poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy *o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”*.

Do chwili przeprowadzenia kontroli do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej nie wpłynął żaden wniosek wynikający z ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem*.

Asystenci rodziny prowadzili monitoring funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy, zgodnie z Zarządzeniem nr 11/2016 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Inowrocławiu z dnia 17 listopada 2016 r. Monitoring dokumentowany jest na protokole rozmowy przeprowadzonej w ramach monitoringu środowiska po zakończonej pracy asystenta rodziny. Czas trwania monitoringu wynosi 6 miesięcy, odbywa się poprzez wizyty w środowisku. Monitorowanie środowisk nie jest wliczane do ilości rodzin.

Decyzja o kontynuowaniu współpracy z rodziną lub jej zakończeniu odbywa się w porozumieniu z pracownikiem socjalnym Terenowego Zespołu Pracy Socjalnej oraz pracownikiem socjalnym Zespołu ds. rodziny i interwencji socjalnych. Zakończenie współpracy asystentów z rodziną następuje w przypadku zrealizowania planu pracy z rodziną i osiągnięcia celów określonych w planie pracy, z powodu zmiany miejsca zamieszkania rodziny, braku współpracy z asystentem lub braku rozpoczęcia współpracy mimo wcześniej wyrażonej zgody.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy*.

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest na bieżąco przez pracowników MOPS. Realizując powyższe zadanie Ośrodek współpracuje z innymi służbami tj.: Policją, Oświatą, Sądem, kuratorami, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, terapeutami. Mając na uwadze dobro dziecka i całej rodziny, Ośrodek podejmuje działania interwencyjne i zaradcze.

- W zakresie prowadzonego *monitoringu dzieci ze środowisk, w których występuje przemoc oraz jakie służby były zaangażowane w prace na rzecz rodziny.*

W rodzinach objętych pomocą asystentów, w których wystąpiło zjawisko przemocy, zaangażowane były następujące służby: pracownik socjalny, kuratorzy, dzielnicowi, pedagodzy szkolni, psycholodzy. W przypadku zaobserwowania występowania przemocy, niezwłocznie podejmowano działania mające na celu ochronę zdrowia i życia dzieci, w tym wszczynano procedurę „Niebieskiej Karty” i obejmowano wsparciem psychologicznym członków rodziny. Ponadto monitorowano sytuację dziecka w miejscu zamieszkania przez przedstawiciela kilku służb oraz systematycznie wymieniano informacje nt. funkcjonowania rodziny i dokumentowano podjęte działania.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

Na terenie miasta Inowrocław funkcjonuje 5 placówek wsparcia dziennego, które obecnie działają w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Są one placówkami wsparcia dziennego dla dzieci ze szkół podstawowych i gimnazjalnych. Cztery świetlice prowadzi Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień w Inowrocławiu: „Świetlik”, „Motylek”, „Tygrysek” i „Kasztanek”. W świetlicach prowadzone są zajęcia: socjoterapeutyczne, logopedyczne, dydaktyczno-wyrównawcze i komputerowe. Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka w Inowrocławiu prowadzi jedną z 5 świetlic o nazwie „Niezapominajka”. Świetlica zapewnia: opiekę po zajęciach szkolnych, zajęcia socjoterapeutyczne, pomoc w odrabianiu lekcji, pomoc w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych, pomoc socjalną, prawną, psychologiczną dzieciom i ich rodzicom, udział w zajęciach plastycznych, sportowych i rekreacyjnych, rozwój uzdolnień i zainteresowań wychowanków. Prowadzone są także zajęcia grupowe z wykorzystaniem zabaw psychologicznych i gier towarzyskich, wyjścia do kina, teatru, wycieczki. Ponadto na terenie miasta działa Kujawskie Centrum Kultury, Ośrodek Sportu i Rekreacji, Biblioteka Miejska i kluby tj. Klub Malucha, „Kociołek różnaitości”, „Małe arcydzieła”, Klub Gier „Siódemka”.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: *praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Miasto Inowrocław zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa (socjalnego, terapeutycznego, psychologicznego,

pedagogicznego, mediacje). Szczegółowych informacji w tym zakresie udzieliła Dyrektor MOPS.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 3b i 4c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie miasta Inowrocław nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z tym nie ponoszono kosztów związanych z ich funkcjonowaniem i szkoleniem. Nie była także prowadzona kampania informująca środowisko lokalne o możliwości pełnienia funkcji rodziny wspierającej.

- W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Gmina współfinansuje koszty związane z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2017 r. - wydatkowano kwotę: 641 089,86 zł,
- w 2018 r. - wydatkowano kwotę: 964 538,50 zł,
- w 2019 r. (do dnia kontroli) - wydatkowano kwotę: 0 zł.

- W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 2: *opracowanie planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanym z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.*

Asystenci rodziny współpracowali z rodzinami biologicznymi, których dzieci zostały czasowo umieszczone w pieczy zastępczej. Brali udział w Zespołach do spraw Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka, współtworzą plan pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej poprzez kontakt osobisty lub telefoniczny z koordynatorem lub wychowawcą.

- W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Miasto sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2017 r. w dniu 12 lipca 2017 r.,
- b) za II półrocze 2017 r. w dniu 30 stycznia 2018 r.,
- c) za I półrocze 2018 r. w dniu 16 lipca 2018 r.,
- d) za II półrocze 2018 r. w dniu 8 stycznia 2019 r.

Powyższa analiza wskazuje, iż zachowano ustawowe terminy określone w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie¹
W związku z powyższym nie wydano zaleceń pokontrolnych.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

Kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni, do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

(podpis i pieczęć Wojewody)

---

¹Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen (na podstawie zarządzenia Nr 371/2017 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z dnia 11.12.2017 r., w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli): pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności).